

## 2.8 ประเมินกระบวนการทัศน์โดยรวม

โดยส่วนรวมแล้ว นับว่าแนวทางการศึกษากลุ่มชาติพันธุ์ไทมอญเรื่องระบบเศรษฐกิจกับระบบนิเวศมีความใกล้เคียงกัน เพียงแตกต่างกันในรายละเอียดของการกำหนดองค์ประกอบของเรื่องที่จะศึกษา และลักษณะของความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่างๆที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีลักษณะเป็นสากลอยู่มาก ส่วนความแตกต่างในรายละเอียดนั้นพิจารณาได้ว่าเป็นผลจากการใช้กรอบทฤษฎีการวิเคราะห์ที่อาจจะแตกต่างกันไป ซึ่งความแตกต่างเช่นนี้เป็นสิ่งสมควรสนับสนุน เพื่อให้เกิดการสร้างมุมมองและแสวงหาข้อมูลใหม่ๆต่อไป

## 2.9 จุดอ่อนจุดแข็ง

จุดอ่อนของการประเมินสถานภาพครั้งนี้ คือข้อจำกัดทางด้านข้อมูลที่สามารถนำมาใช้ โดยเฉพาะในเรื่องของข้อมูลรายละเอียดระดับชุมชนที่อยู่นอกประเทศไทย การศึกษาของทานาเบในประเทศไทย ที่เชียงใหม่และอยุธยา เป็นตัวอย่างที่ควรใช้ในการศึกษาต่อไป และถ้าผู้ศึกษาในสำนักเศรษฐศาสตร์การเมืองเชิงประวัติศาสตร์จะนำวิธีการของทานาเบไปใช้ ก็จะทำให้ผลสรุปจากการศึกษามีน้ำหนักควรแก่การพิจารณามากขึ้น

จุดอ่อนอีกประการหนึ่งของการศึกษาในหัวข้อนี้คือเรื่องของการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม เนื่องจากเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างเศรษฐกิจและระบบนิเวศเป็นเรื่องที่มีความเคลื่อนไหวตลอดเวลา การศึกษาเชิงประจักษ์ในสภาวะปัจจุบันจึงทำได้ง่ายกว่าการศึกษาแบบอื่นๆ แต่ถ้าสิ่งที่ต้องการทราบคือวิวัฒนาการของความสัมพันธ์นี้ ก็จะต้องใช้แนวทางการและวิธีการศึกษาเชิงประวัติศาสตร์ ซึ่งทำให้ข้อจำกัดด้านข้อมูลยิ่งมีความสำคัญมากขึ้น ในส่วนนี้ ผลงานของยรรยงเป็นตัวอย่างที่ดีในการใช้ข้อมูลจากหลายด้านมาประกอบกันในการสร้างภาพรวมที่เห็นชัดเจน แต่ข้อมูลเหล่านี้ก็เป็นอุปสรรคแก่นักวิชาการไทยเพราะเป็นข้อมูลภาษาจีนเป็นส่วนใหญ่ และเป็นข้อมูลในอดีตของพื้นที่และสังคมที่ได้เปลี่ยนแปลงไปแล้วในปัจจุบัน ซึ่งก็เป็นปัญหาที่การศึกษาแนวประวัติศาสตร์จะต้องเผชิญและหาคำตอบในด้านระเบียบวิธีการอย่างเหมาะสมด้วย

อนึ่งถ้าจะใช้วิธีการศึกษาเชิงเศรษฐศาสตร์สากล ก็ยังจะต้องใช้ข้อมูลที่หลากหลายและสมบูรณ์กว่าที่มีอยู่แล้วมาก

## 2.10 ความน่าเชื่อถือของงานและข้อค้นพบ

ความน่าเชื่อถือของงานที่นำมาพิจารณาในที่นี้อยู่ในระดับสูง เพราะเป็นงานที่ผ่านการกลั่นกรองในหลายระดับมาแล้ว และเมื่อพิจารณาจากระเบียบวิธีการศึกษา ก็กล่าวได้ว่าเป็นงานที่ควรแก่การเชื่อถือ ว่าเป็นงานที่มีมาตรฐานทางวิชาการ ส่วนข้อวิจารณ์ต่างๆ ในเชิงวิชาการนั้น ย่อมเกิดขึ้นได้ตามสภาพของการศึกษา

ปัจจัยที่จะมีผลต่อความน่าเชื่อถือของงาน คือความโปร่งใสของระเบียบวิธีการศึกษา ซึ่งในประเด็นนี้ การศึกษาในแนวทางเศรษฐศาสตร์การเมืองเชิงประวัติศาสตร์อาจจะยังไม่ค่อยสร้างความมั่นใจ ในสองประการคือ การเลือกตัวอย่างของผู้ให้ข้อมูล และการตีความข้อมูลที่ได้ เนื่องจากเจตนาด้านการเมืองของผู้ทำการศึกษาได้ระบุไว้ชัดเจน จึงทำให้เกิดความกังวลว่าเจตนาดังกล่าวจะมีผลต่อระเบียบวิธีของการศึกษาเพียงไร

## 2.11 ประเด็นสฟ

ประเด็นสำคัญที่รอการแสวงหาคำตอบ จากการประเมินสถานภาพในครั้งนี้ ได้แก่ประเด็นด้านเอกลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ไท การที่เรื่องระบบเศรษฐกิจและระบบนิเวศเป็นเรื่องพื้นฐานของสังคมทุกสังคม ซึ่งแตกต่างจากเรื่องของปรากฏการณ์ทางด้านวัฒนธรรม เช่นภาษา ดนตรี ฯลฯ ในการพิจารณาถึงความเป็นชาวไท หรือการอยู่แบบไท จึงสร้างปัญหาว่าจริงๆ แล้วมีความแตกต่างอันเนื่องมาจากความเป็นคนไทยอย่างไร ในการศึกษาครั้งนี้ ได้เสนอว่าความแตกต่างในเรื่องนี้ไม่น่าจะมี แต่สิ่งที่ปรากฏเป็นพฤติกรรมที่สังเกตได้ของกลุ่มชาติพันธุ์ไทนั้น สามารถอธิบายได้ด้วยแนวคิดเชิงเศรษฐศาสตร์ทั่วไป ดังนั้น การที่จะอธิบายในเชิงวัฒนธรรม เช่นในกรณีการแลกเปลี่ยนระหว่างหมู่บ้านในภาคใต้ จึงต้องการการศึกษาเพิ่มเติม ว่าจริงๆ แล้วมีข้อมูลอะไรที่จะมายืนยันการตีความในเชิงวัฒนธรรม ซึ่งหมายถึงการมีพฤติกรรมที่มีความเป็นเอกลักษณ์อย่างที่มีการนำเสนอได้

## 3. สังเคราะห์ สรุปผล และข้อเสนอแนะ

### 3.1 การบูรณาการ

การบูรณาการผลการประเมินสถานภาพในเรื่องระบบเศรษฐกิจและระบบนิเวศของชาติพันธุ์ไท เป็นสิ่งที่จำเป็น เนื่องจากในปัจจุบัน มีการโต้แย้งอย่างรุนแรงในด้านการจัดสรรทรัพยากรธรรมชาติระหว่างรัฐกับประชาชน ระหว่างประชาชนด้วยกันเองก็มีความเห็นแตกแยกระหว่างบุคคลกลุ่มต่างๆ ความเข้าใจในเรื่องของความเป็นมาในเรื่องนี้ในระดับชาติพันธุ์จึงเป็นสิ่งที่

ประโยชน์ ถึงแม้ว่าความเข้าใจดังกล่าวจะเป็นเรื่องของระบบความสัมพันธ์ของสังคมในอดีต ซึ่งอยู่ในสภาพแวดล้อมอีกแบบหนึ่ง ซึ่งในปัจจุบันได้เปลี่ยนแปลงไปแล้วก็ตาม

### 3.2 การจัดระเบียบองค์ความรู้ใหม่

การจัดระเบียบองค์ความรู้ใหม่ในเรื่องของระบบเศรษฐกิจกับระบบนิเวศของชาติพันธุ์ไทควรจะต้องมีการทบทวนที่ชัดเจนและตั้งอยู่บนพื้นฐานที่มั่นคงทางวิชาการ ในปัจจุบัน ความคิดทางด้านคนกับสิ่งแวดล้อมได้พัฒนาขึ้นจากเดิม สมัยที่วิชาเศรษฐศาสตร์ถือว่าทรัพยากรธรรมชาติมีไม่จำกัด เป็นการตระหนักว่าทรัพยากรของโลกนั้นมีจำกัดจริง ในขณะที่ความต้องการการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรยังคงเพิ่มขึ้น จากทั้งการเพิ่มจำนวนประชากร และจากการที่คนต้องการความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ในขณะเดียวกัน การพัฒนาทางด้านเทคโนโลยีสามารถตอบสนองความต้องการเพิ่มขึ้นนี้ได้บางส่วน และเมื่อพิจารณาวิวัฒนาการในเรื่องนี้ของชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ไท ก็พบว่ามีการเปลี่ยนแปลงตามกระแสการเปลี่ยนแปลงในระดับโลกเช่นกัน

ประเด็นหลักในเรื่องขององค์ความรู้ก็ยังคงเป็นคำถามว่ากลุ่มคนที่ประกอบกันขึ้นเป็นสังคมจะมีความสัมพันธ์กับระบบนิเวศอย่างไร

### 3.3 ข้อโต้แย้งและข้อค้นพบใหม่

ในส่วนข้อโต้แย้ง พบว่าข้อโต้แย้งหลักเป็นเรื่องของการหากรอบแนวคิดที่จะนำมาใช้วิเคราะห์ข้อมูล การอธิบายในเชิงวัฒนธรรมกับเชิงเศรษฐศาสตร์อย่างใดจะมีเหตุผลที่น่ารับฟังกว่ากัน ที่ผ่านมา การอธิบายในเชิงวัฒนธรรมเป็นคำอธิบายที่แพร่หลาย และเป็นที่ยอมรับทางการเมือง เนื่องจากเป็นคำอธิบายที่ส่งเสริมบทบาทของชุมชน แต่ต้องระวังว่าคำอธิบายที่ไม่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงจะทำให้การวิเคราะห์ผิดพลาด และนำไปสู่การตัดสินใจที่ผิดพลาด และการตัดสินใจในเรื่องนี้ อาจจะมีผลกระทบอย่างกว้างขวางได้ เพราะเรื่องของการจัดสรรทรัพยากรเป็นเรื่องสำคัญของการจัดการสังคม

ข้อค้นพบจากการศึกษา ที่ต้องการนำเสนอคือระบบเศรษฐกิจของชุมชนไทยมีการตอบสนองต่อระบบนิเวศ และเงื่อนไขอื่นๆที่เกี่ยวข้องในลักษณะที่เป็นเหตุเป็นผลทางเศรษฐศาสตร์ ดังนั้น ในการวิเคราะห์ในประเด็นนี้ต่อไป จึงควรจะต้องคำนึงถึงคำอธิบายเชิงเศรษฐศาสตร์ด้วย นอกเหนือจากการตั้งสมมติฐานในเชิงวัฒนธรรม หรือเชิงศาสตร์อื่นๆที่จะนำมาใช้ในการศึกษา

## 4. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยเร่งด่วนในอนาคต

### 4.1 กรอบความคิด

ในเรื่องของการกำหนดกฎเกณฑ์เกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรในสังคมของกลุ่มชาติพันธุ์ไท ต้องถือว่ายังมีข้อมูลน้อยมากที่จะนำมาสรุปให้เห็นภาพรวมได้ แต่ประเด็นที่น่าสนใจสำหรับการศึกษาวิจัยต่อไปนั้น สามารถที่จะกล่าวได้ว่าเป็นเรื่องของความสัมพันธ์ระหว่างระบบนิเวศที่เป็นพื้นฐานของสังคม กับชุมชนที่ตั้งอยู่ในระบบนิเวศนั้นๆ และมีการพึ่งพาอย่างใกล้ชิดกับระบบนิเวศ การศึกษาในอดีตได้ช่วยให้เห็นภาพรวมของการจัดการทรัพยากรที่ดิน และทรัพยากรน้ำ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการผลิตข้าว ซึ่งเป็นพืชอาหารหลักของชาวไทยในทุกพื้นที่ แต่ภาพรวมนี้ก็มีลักษณะเป็นกรอบกว้างๆ ซึ่งช่วยให้เห็นภาพของวิวัฒนาการของสังคม

ในปัจจุบัน ความสนใจในเรื่องของระบบนิเวศได้พัฒนาขึ้นจากองค์ประกอบในระดับมหภาค เช่นดินและน้ำ กล่าวคือได้ขยายขอบเขตความหมายของคำว่าระบบนิเวศให้ครอบคลุมถึงประโยชน์หรือบทบาทอื่นๆซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของระบบนิเวศด้วย เช่นเรื่องของพรรณพืชที่มีการนำมาใช้ประโยชน์ เรื่องของการรู้จักคุณค่าและความหมายทางวัฒนธรรมของธรรมชาติ เป็นต้น ดังนั้นในการวิจัยที่จะมีต่อไปในอนาคต ควรจะให้ความสนใจกับองค์ประกอบระดับจุลภาคของระบบนิเวศด้วย

ในระดับมหภาค จะเห็นได้ว่ากลุ่มชาติพันธุ์ไทนั้นแบ่งออกเป็น สองกลุ่ม เมื่อใช้เกณฑ์ทางการเมืองปัจจุบันมาจำแนก กล่าวคือกลุ่มชาวไทยที่อยู่ในประเทศไทย และกลุ่มชาวไทยที่อยู่ในประเทศอื่นๆ ไม่ว่าจะเป็นประเทศจีน เวียดนาม พม่า หรืออินเดีย ในส่วนของการศึกษากลุ่มชาวไทยในประเทศไทยนั้น ถือได้ว่าเป็นการศึกษาที่เป็นไปตามความต้องการของสังคมชาติ และไม่น่าจะมีปัญหามากนักในการทำวิจัย ประเด็นการศึกษาก็เป็นเรื่องของรูปแบบแนวทางการพัฒนาต่างๆตามกระแสการพัฒนาของประเทศ ซึ่งจะไม่กล่าวถึงต่อไป

ในส่วนของชาวไทยในประเทศอื่นๆ เป็นที่น่าเป็นห่วงว่าสิ่งที่เป็เอกลักษณ์ของกลุ่มชาวไทยจะเปลี่ยนแปลงไปตามกระแสการพัฒนาของชาติเจ้าบ้านนั้นๆ ซึ่งก็เป็นเรื่องธรรมดาที่จะเกิดขึ้น แต่ก็น่าเสียดายที่องค์ความรู้ในส่วนนี้จะสูญหายไปถ้าไม่มีการศึกษาเพื่อการบันทึกไว้เป็นหลักฐาน และเมื่อพิจารณาลักษณะของการบันทึกเรื่องราวของสังคมไท ซึ่งไม่ค่อยจะมีการบันทึกกัน แต่อาศัยการบอกเล่าสืบทอดกันมาจากรุ่นต่อรุ่น ก็ควรที่จะต้องเร่งรัดการบันทึกเรื่องราวต่างๆไว้ ก่อนที่ผู้รู้เรื่องต่างๆจะหมดรุ่นไป ดังนั้น การศึกษากลุ่มชาวไทยนอกประเทศไทยน่าจะได้รับความสนใจเป็นพิเศษ และเท่าที่ประเมินจากข้อมูลแล้วก็ดูเหมือนว่ายังมีการขาดแคลนหรือช่องว่างของข้อมูลอีกมาก

ในเรื่องของการศึกษาในหัวข้อระบบเศรษฐกิจกับระบบนิเวศ กรอบความคิดที่ควรนำมาใช้ในการศึกษาน่าจะเป็นกรอบความคิดในด้านนิเวศวิทยาวัฒนธรรม อย่างเช่นงานของทานาเบ ซึ่ง

จะครอบคลุมหลายมิติของความสัมพันธ์ระหว่างเศรษฐกิจกับระบบนิเวศ สิ่งที่น่าจะถือต่อการศึกษาคือความโดดเด่นของสังคมชาวไทยในประเทศต่างๆ ซึ่งทำให้เป็นที่น่าสนใจว่าองค์ความรู้ที่มีอยู่ในสังคมเหล่านี้เป็นองค์ความรู้แบบไทยเพียงไร และมีความแตกต่างจากองค์ความรู้ที่มีอยู่ในกลุ่มชาติพันธุ์อื่นๆ ที่มีอยู่ในประเทศเจ้าบ้านนั้นอย่างไร

## 4.2 ทิศทาง

ทิศทางการศึกษาในอนาคต ควรจะเป็นการเจาะในประเด็นรายละเอียดของสิ่งที่เกิดขึ้นในระดับชุมชนเฉพาะพื้นที่ หรือเฉพาะกลุ่ม โดยเน้นกลุ่มที่ยังขาดข้อมูลเป็นพิเศษ น่าจะกล่าวได้ว่า สำหรับกลุ่มสิบสองปันนานั้น ได้มีการศึกษาระดับมหภาค จนได้ภาพรวมที่ค่อนข้างชัดเจน แต่สำหรับกลุ่มอื่นๆ ซึ่งยังมีอีกมาก ที่ยังไม่มีข้อมูลปรากฏ น่าจะได้รับการพิจารณาเป็นพิเศษ

## 4.3 แนวทาง

สำหรับแนวทางการศึกษาในเรื่องระบบเศรษฐกิจและระบบนิเวศ ดูจะมีความยากลำบากอยู่ในตัว เพราะเป็นเรื่องที่มีความเปลี่ยนแปลงปรับตัวอยู่ตลอดเวลา อย่างที่ได้กล่าวมาแล้ว และชาวไทยในประเทศต่างๆ ก็คงจะปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์รอบตัวเช่นเดียวกับคนอื่นๆ สิ่งที่จะทำได้ก็คือ ศึกษาความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นก่อนและหลังเหตุการณ์ที่จะใช้เป็นเครื่องหมายของจุดแห่งการเปลี่ยนแปลงนั้นได้ เช่นในประเทศจีน มีการปฏิรูปที่ดิน จึงได้มีการสำรวจการถือครองที่ดินก่อนการปฏิรูป ซึ่งทำให้ทราบถึงลักษณะการถือครองที่ดิน อย่างที่บรรยาย จิระนครได้นำมาวิเคราะห์เป็นต้น องค์ความรู้ในลักษณะนี้ ที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรหรือระบบนิเวศในส่วนอื่นๆ เช่นน้ำ ป่า พืช และสัตว์ ยังมีน้อยมาก น่าจะมีการศึกษาเพิ่มเติมในประเด็นเหล่านี้ได้ และให้ครอบคลุมพื้นที่ที่กว้างขวางมากขึ้น

อย่างไรก็ดี ในด้านการใช้ประโยชน์ระบบนิเวศทรัพยากรชีวภาพ โดยเฉพาะด้านพืชสมุนไพร น่าจะเป็นเรื่องที่จะหาข้อมูลได้ไม่ยากนัก เพราะการสืบทอดความรู้ทางเภสัชกรรมพื้นบ้าน ต้องอาศัยความชำนาญและความรู้เฉพาะทาง ซึ่งน่าจะพหุผู้ที่ให้ข้อมูลได้ ความรู้ในส่วนนี้ จะช่วยสนับสนุนการศึกษาในเรื่องของภูมิปัญญาไทยที่มีความตื่นตัวเป็นอย่างมากในประเทศไทยได้เป็นอย่างดี

## 4.4 วิธีการ

การใช้วิธีการที่เหมาะสม เมื่อพิจารณาลักษณะการสืบทอดข้อมูลในสังคมชาวไทย ที่ไม่ค่อยจะเน้นการบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร คือการใช้วิธีการของประวัติศาสตร์บอกเล่า เพื่อรวบรวม

ข้อมูลเชิงประวัติศาสตร์มาเป็นข้อมูลเบื้องต้นเท่านั้น ส่วนการวิเคราะห์ในรายละเอียด คงจะต้องอาศัยการศึกษาแบบสหสาขาวิชา ระหว่างนักนิเวศวิทยา และนักเศรษฐศาสตร์ที่มีผลกระทบการทำงานในระดับชุมชนมาร่วมกันทำงาน และคงจะต้องใช้วิธีการทางมานุษยวิทยา โดยเฉพาะการสังเกตอย่างมีส่วนร่วม ทำงานในระดับชุมชนเป็นพิเศษ

ข้อควรระวังในการใช้วิธีการศึกษาในลักษณะนี้ คือการรักษาความเป็นวิชาการของผู้ทำการศึกษา เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาว่าผู้ทำการศึกษามีอิทธิพลในทางความคิดต่อผู้ถูกศึกษา ซึ่งเป็นข้อควรระวังปกติในการศึกษาประเภทนี้อยู่แล้ว

#### 4.5 หัวข้อ คำถาม โจทย์

เพื่อสรุปและเสนอแนะหัวข้อจากการประเมินสถานการณ์ และช่วยในการพัฒนาองค์ความรู้ในด้านนี้ต่อไป ขอเสนอหัวข้อการวิจัยสำหรับการศึกษาในอนาคตดังต่อไปนี้

##### 1. เรื่องข้าว

เรื่องของการวิเคราะห์ภูมิปัญญาพื้นบ้านเกี่ยวกับการปลูกข้าว ว่าสัมพันธ์กับลักษณะเฉพาะที่ต่าง ๆ อย่างไร

##### 2. เรื่องพรรณพืช ศึกษาการรู้จักชนิดพรรณ การใช้ประโยชน์จากพืชชนิดต่างๆ นอกเหนือจากพืชอาหาร โดยเฉพาะด้านสมุนไพร

##### 3. เรื่องการจัดระบบการเข้าถึงและแบ่งปันผลประโยชน์จากทรัพยากร ควรศึกษาเรื่องระเบียบกฎเกณฑ์ต่างๆ ที่มีอยู่ ในสังคมชาวไทในแหล่งต่างๆ ที่อยู่นอกประเทศไทย ว่ามีการกำหนดอย่างไร ทรัพยากรที่น่าสนใจเป็นพิเศษสำหรับเรื่องนี้คือทรัพยากรป่าไม้

##### 4. ในเรื่องการอนุรักษ์ระบบนิเวศ แนวคิดของชาวไทกลุ่มต่างๆ มีความน่าสนใจ ว่ามีอะไรที่จะเป็นลักษณะร่วมกันในด้านการอนุรักษ์หรือไม่ สมมติฐานที่เกี่ยวข้องในเรื่องนี้ คือข้อเสนอในแนวคิดเรื่องวิถีการผลิตแบบเอเซีย ว่าชุมชนมีความสามารถในการอนุรักษ์ทรัพยากรเพื่อการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน ซึ่งเป็นข้อเสนอที่มีลักษณะอุดมคติมาก ในขณะที่ในเชิงพฤติกรรมแล้วยังไม่มีข้อมูลว่าเป็นสิ่งซึ่งเกิดขึ้นจริงหรือไม่ และถ้ามีการอนุรักษ์จริง เหตุผลในการอนุรักษ์เป็นอย่างไรที่เสนอไว้ในแนวคิดนี้หรือไม่

ตารางที่ 1 คนไทและกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีความสัมพันธ์ทางเชื้อสายกับคนไทย (เรียงลำดับตามสถาบันไทยศึกษา โดยพิจารณาจากภาษา)

| ที่ | กลุ่ม | สาขา            | ชื่อไทย       | ชื่ออังกฤษ        | ที่อยู่ และจำนวนประชากร                                      |
|-----|-------|-----------------|---------------|-------------------|--------------------------------------------------------------|
| 1   | ไท    | ตะวันตกเฉียงใต้ | ไทย           | Thai              | Thailand ภาคนกลาง 20,000,000                                 |
| 2   |       |                 | ลาว           | Lao               | Laos 3,000,000                                               |
| 3   |       |                 | ญ้อ           | Nyo               | northeastern Thailand, Laos 50,000                           |
| 4   |       |                 | โย้ย          | Yooi              |                                                              |
| 5   |       |                 | กะเลิง        | Kaloeng           | อีสาน ? 25,000,000                                           |
| 6   |       |                 | ผู้ไท         | Phu Tai           | southern Laos, northeastern Thailand 300,000                 |
| 7   |       |                 | พวน           | Phuan             | northern and central Laos, 96000:<br>central Thailand 75,000 |
| 8   |       |                 | ไทขาว         | White Tai         | northwestern Vietnam 190,000                                 |
| 9   |       |                 | ไทดำ          | Black Tai         | northwestern Vietnam 500,000                                 |
| 10  |       |                 | ไทแดง         | Red Tai           | western central Vietnam 100,000<br>ลาว 25,000                |
| 11  |       |                 | ไทเผิง        | Tai Phoeng        | ไม่มีข้อมูล                                                  |
| 12  |       |                 | ไทเม้ย        | Tai Moei          | ไม่มีข้อมูล                                                  |
| 13  |       |                 | ไทยวน         | Tai Yuan          | northwestern Thailand 6,000,000                              |
| 14  |       |                 | ไทเขิน        | Tai Khoen         | รัฐชาน 100,000                                               |
| 15  |       |                 | ไทหลวง/ไทใหญ่ | Tai Luang/Tai Yai | ไม่มีข้อมูล                                                  |
| 16  |       |                 | ไทเหนือ       | Tai Nuea          | southwestern central Yunnan 250,000                          |
| 17  |       |                 | ไทเหว         | Tai Heu           | ไม่มีข้อมูล                                                  |
| 18  |       |                 | ไทจ้ง         | Tai Jang          | ไม่มีข้อมูล                                                  |
| 19  |       |                 | ไทเอวลา       | Tai Eulai         | ไม่มีข้อมูล                                                  |
| 20  |       |                 | ไทจุง         | Tai Jung          | ดู 21                                                        |
| 21  |       |                 | ไทยา          | Tai Ya            | southeastern Yunnan 34,000                                   |
| 22  |       |                 | ไทปายี        | Tai Payi          | ไม่มีข้อมูล                                                  |
| 23  |       |                 | ไทลื้อ        | Tai Lue           | Chianghung, Sipsongphanna, Southern Yunnan<br>3,000,000      |
| 24  |       |                 | ไทอาหม        | Tai Ahom          | northeastern India, extinct                                  |

| ที่ | กลุ่ม | สาขา  | ชื่อไทย      | ชื่ออังกฤษ       | ที่อยู่ และจำนวนประชากร                                                     |
|-----|-------|-------|--------------|------------------|-----------------------------------------------------------------------------|
| 25  |       |       | ไทพ่าเก      | Tai Phake        | northeastern India, several thousands                                       |
| 26  |       |       | ไทคำตี้      | Tai Khamti       | northern Burma, northeastern India 70,000                                   |
| 27  |       |       | ไทค้ายาง     | Tai kamyang      | northeastern India, nearly extinct                                          |
| 28  |       |       | ไทอ้ายตง     | Tai Ai Ton       | Jorhat, India several thousands                                             |
| 29  |       |       | ไทรง         | Tai Rong, Turung | Assam, northeastern India, nearly extinct                                   |
| 30  |       |       | ไทคัง        | Tai Khang        | Southwest Yunnan, 34,065                                                    |
| 31  |       |       | ไทกวาน       | Tai Kuan         | คำม่วน, ลาว                                                                 |
| 32  |       |       | ไทปาว        | Tai Pao          | คำม่วน, ลาว                                                                 |
| 33  |       |       | ไทเหวี่ยง    | Tai Yueang       | ไม่มีข้อมูล                                                                 |
| 34  |       |       | ไทกะเลิบ     | Tai Kaloep       | ไม่มีข้อมูล                                                                 |
| 35  |       |       | ไทเมา        | Tai Mao          | western Yunnan<br>northern Shan State, Myanmar                              |
| 35A |       |       |              | Shan             | Shan State, Burma                                                           |
| 35B |       | กลาง  | จ้วงใต้      | Southern Zhuang  | Guangxi, Yunnan 4,000,000                                                   |
| 36  |       |       | ถู่          | Thu              | ไม่มีข้อมูล                                                                 |
| 37  |       |       | ไท่          | Tho              | northern Vietnam<br>southwestern Guangxi 1,000,000                          |
| 38  |       |       | หมี่ไต/มะตะ  | Mi Tai/Mata      | ไม่มีข้อมูล                                                                 |
| 39  |       |       | หนง          | Nong             | northeastern Vietnam<br>Southwestern Guangxi<br>Southeastern Yunnan 700,000 |
| 40  |       |       | นุง          | Nung             | ดู 39                                                                       |
| 41  |       |       | ไทโล         | Tao Lo           | ไม่มีข้อมูล                                                                 |
| 42  |       |       | ไทลา/ไทหม่อน | Tai La/Tai Mawn  | ไม่มีข้อมูล                                                                 |
| 43  |       |       | ไตน้า        | Tai Nam          | ไม่มีข้อมูล                                                                 |
| 44  |       |       | ผู้ไต        | Phu Tai          | ไม่มีข้อมูล                                                                 |
| 45  |       |       | ผู้มิน       | Phu Min          | ไม่มีข้อมูล                                                                 |
| 46  |       |       | เกาลัน       | Caolan           | delta of northern Vietnam<br>Guangxi 77,000                                 |
| 47  |       | เหนือ | จ้วงเหนือ    | Northern Zhuang  | ไม่มีข้อมูล                                                                 |
| 48  |       |       | ปู้ยี้       | Pu Yai           | Guizhou Yunnan Vietnam 2,000,000                                            |

|    |              |  |                    |               |                                                                               |
|----|--------------|--|--------------------|---------------|-------------------------------------------------------------------------------|
| 49 |              |  | ปูยี               | Pu Yi         | ยูนนานตะวันออก ดู 55                                                          |
| 50 |              |  | ปู้ชา              | Ph Sha        | ไม่มีข้อมูล                                                                   |
| 51 |              |  | ไทแมน              | Tai Maen      | คำม่วน                                                                        |
| 52 |              |  | ปูโต/คนโต          | Pu To/Kon To  | ไม่มีข้อมูล                                                                   |
| 53 |              |  | ชัย                | Dioi          | สกลนคร 5,000                                                                  |
| 54 |              |  | แซก                | Sack          | southern Laos<br>northeastern Thailand 25,000                                 |
| 55 |              |  | นึ่ง               | Nhang         | Northern Vietnam<br>adjacent area in China 250,000                            |
| 56 | กำ-ตู่ย      |  | ดั่ง/กำ            | Dong/Kam      | รวมอยู่ในพื้นที่ Guizhou Hunan Guangxi<br>Northern 907,560 Southern 1,480,750 |
| 57 |              |  | มู่หล่าว/มู่หล่า   | Mulao/Mulam   | Guizhou 159,328                                                               |
| 58 |              |  | เหมานาน            | Maonan        | Guangxi 37,000                                                                |
| 59 |              |  | อ้ายหมัก           | Ai Mak        | Guizhou 10,000                                                                |
| 60 |              |  | อ้ายจาม            | Ai Cham       | Guizhou 2,300                                                                 |
| 61 |              |  | ตู่ย               | Shui          | Guizhou 345,993                                                               |
| 62 |              |  | เงาเฟิน            | Ngao Foen     | ไม่มีข้อมูล                                                                   |
| 63 |              |  | เทิน               | Then          | Guizhou 20,000                                                                |
| 64 | กะได         |  | ละฮา               | Laha          | northwestern Vietnam 2,000                                                    |
| 65 |              |  | ละควา/ลู<br>เบี้ยว | Laqua/Bu Biao | northeastern Vietnam 362                                                      |
| 66 |              |  | บูหยาง             | Bu Yang       | Yunnan 3,000                                                                  |
| 67 |              |  | เก้อหล่าว          | Gelao         | northern Guizhou, Guangxi, 437,997<br>northeastern Vietnam 6,700              |
| 68 |              |  | ละจี               | Lachi         | Vietnam 7,863                                                                 |
| 69 | ไม่แน<br>นอน |  | ลักกยา/ลัก<br>เกีย | Lakkja/Lakkia | Guangxi 8,500                                                                 |
| 70 |              |  | เป/องเป            | Be/Ong Be     | Hainan Island ไม่มีข้อมูล                                                     |
| 71 |              |  | หลิ/ฮไล            | Li/Hlai       | southern Hainan 747,000                                                       |

## รายชื่อเอกสารที่ใช้อ้างอิงในบทวิเคราะห์

### ภาษาไทย

1. ศรีสุพร ช่วงสกุล อาทิตยาจารย์จินดา, 2538 บรรณานุกรมการศึกษาเกี่ยวกับชนชาติไท โครงการรวบรวมข้อมูลการศึกษาเกี่ยวกับชนชาติไท ศูนย์ข้อมูลไทยศึกษา สถาบันไทยศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ 2536 เอกสารประกอบการสัมมนาทางวิชาการเรื่องสถานภาพและแนวทางการศึกษาวัฒนธรรมชนชาติไท
3. สถาบันไทยศึกษา 2539 เอกสารประกอบการประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่องการวิจัยเอกสารเกี่ยวกับการศึกษาเรื่องกลุ่มชาติพันธุ์ไท-กะได
4. สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ 2538 การศึกษาวัฒนธรรมชนชาติไท
5. จุเลียงเหวิน 2531 ชนชาติไท สถาปัตยกรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีได้ในสิบสองพันนา สุริวงศ์บุ๊คเซนเตอร์
6. ประคอง นิมมานเหมินท์ เรื่องวิทย์ ลิมปนาท บรรณารักษ์ 2538 คนไทได้คง ไทใหญ่ในญวนนาน สถาบันไทยศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
7. ยรรยง จิระนคร, ไม่มีวันที่, วัฒนธรรมข้าวและการจัดระเบียบสังคม ศึกษากรณีไทลื้อเมืองเชียงรุ่งสิบสองพันนาในอดีต
8. ภคพัฒน์ ทิพย์ประไพ, 2540, แนวคิดวิถีการผลิตแบบเอเชียกับการอธิบายหมู่บ้านไทย, สกว.
9. จัตรทิพย์ นาดสุภา พูนศักดิ์ ชานิกประดิษฐ์, 2540, เศรษฐกิจหมู่บ้านภาคใต้ฝั่งตะวันออกในอดีต, สกว.

### ภาษาอังกฤษ

1. An Chunyang and Liu Bohua, 1985: Where the Dai People Live, China's Nationalities Series, Foreign Language Press
2. Tanabe, Shigeharu, 1991: Religious Traditions among Tai Ethnic Groups, A selected Bibliography. Ayutthaya Historical Study Centre
3. Tanabe, Shigeharu, 1994: Ecology and Practical Technology Peasant farming Systems in Thailand
4. SIL Ethnologue, DAIC family.

## Bibliography

การเลือกรายชื่อเอกสารในที่นี้ ใช้เกณฑ์ว่าเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับเรื่องนิเวศวิทยากับกลุ่มชาติพันธุ์ไทย จากที่ได้กล่าวถึงในรายงาน การศึกษาเรื่องนิเวศวิทยาของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยยังมีน้อยมาก จึงมีรายการเอกสารที่คัดเลือกมานับน้อยลงไปอีก ในที่นี้ได้อาศัยบรรณานุกรมของ Tanabe เป็นหลัก และนำมาเฉพาะเอกสารที่จัดอยู่ในกลุ่ม Agricultural Rites แยกตามกลุ่มชาติพันธุ์

### Shan

Iwata, Keiji and Micio Matsuoka

1967     Agricultural Practices among Thai Yai, Thai Lu and Certain Hill Tribes in Northern Thailand, *Nature and Life in Southeast Asia* 5:295-312.

Tannenbaum, Nicola

1982     Agricultural Decision Making among the Shan of Maehongson Province, Northwest Thailand, Ph.D. thesis, University of Iowa.

### Lu

Pei Shengji

1985     Some Effects of the Dai People's Cultural Beliefs and Practices upon the Plant Environment of Xishuangbanna, Yunnan Province, Southwest China. In Karl L. Hutter, A. Terry Rambo and George Lovelace (eds), *Cultural Values and Human Ecology in Southeast Asia*. Ann Arbor, University of Michigan, Center for South and Southeast Asian Studies, Michigan Papers on South and Southeast Asia No.27

Pei Shengji, Guo Huijun and Dao Zhiling

1990     An Introduction to the Study of Ethnobotany of Xishaungbanna, in *Proceedings of the 4<sup>th</sup> International Conference on Thai Studies*, Kunming (11-13 May) Vol.3,pp.435-45.

Moerman, Michael

1968     *Agricultural Change and Peasant Choice in a Thai Village* Berkely: University of California Press.

Zhang Gongjin and Ngampit Jagacinski

1990     Agricultural Sacrifice and Village Culture of Dai People, in *Proceedings of the 4<sup>th</sup> International Conference on Thai Studies*, Kunming (11-13 May) Vol. 1,pp.313-9.

Yuan (Khon Muang, Lanna)

Judd, Laurence C.

1977 *Chao Rai Thai: Dry Rice Farmers in Northern Thailand*. Bangkok: Suriyaban.

Michael Bruneau

1968 Irrigation traditionnelle dans le Nord de la Thaïlande: l'exemple du bassin de Chiangmai.  
*Bulletin de l'Association des Geographes française* 362-363: 140-74.

Davis, Richard

1984 *Muang Metaphysics: A study of Northern Thai Myth and Ritual*. Bangkok, Pandora, 324 pp.

Lando, Richard P.

1983 The Spirits Aren't so Powerful any more: Spirit Belief and Irrigation Organization in North Thailand, *JSS* 71(1-2):121-48.

Tanabe, Shigeharu

1981 Peasant Farming Systems in Thailand: A Comparative Study of Rice Cultivation and Agricultural Technology in Chiangmai and Ayutthya, Ph.D. thesis, University of London.

Vanpen Surarerks

1986 *Historical Development and Management of Irrigation Systems in Northern Thailand*.  
Chiangmai: Chiangmai University, Department of Geography, 492 pp.

เชาวน์ ถนนมัสตีย์

2498 ประเพณีเลี้ยงผีขุนน้ำ, คนเมือง 1(8): 110-8

นรินทร์ชัย พัฒนพงศา และมณี พยอมยงค์

2531 พิธีกรรมและความเชื่อทางเกษตรกับการยอมรับวิทยาการแผนใหม่ของเกษตรกรเชียงใหม่. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 14 หน้า

มาลี ไพรสน

2531 พิธีกรรมเกี่ยวกับการเกษตรและความอุดมสมบูรณ์ของภาคเหนือ: การศึกษาในแง่ความสัมพันธ์กับชีวิตทางเศรษฐกิจและสังคม. รายงานการวิจัย 40, มหาวิทยาลัยพายัพ.

วรรณพันธ์ (นามแฝง)

2517 พิธีแฮกนา, ว.วัฒนธรรมไทย 14(3): 52-51

สงวน โชติสุขรัตน์

2508 แฮกนา, ว.วัฒนธรรมไทย 5(8): 68-70.

ส่องแสง สือสุวรรณ

2528 นาเหมืองฝายกับการจัดระเบียบในสังคมล้านนา ระหว่างพ.ศ. 1839. พ.ศ. 2068, วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาประวัติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Lao

Tongkhoun Toutthashammo

1973 Phitikankaset. Vientiane:n.p. In Lao.

Lao (Khon Isan)

Ng, Ronald

1978 Man and Land in Northeast Thailand, in P.A. Stott (ed) Nature and Man in South East Asia. London: School of Oriental and African Studies, pp.34-48.

Demaine, Harvey

1978 magic and Management: Methods of Ensuring Water Supplies for Agriculture in South East Asia, in P.A. Stott (ed) Nature and Man in South East Asia. London: School of Oriental and African Studies, pp. 49-67.

สอาด ทุนภิรมย์

2531 วัฒนธรรมการทำนาของชาวนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย : ศึกษากรณีบ้านพะวง อ.ห้วยทับทัน จ.ศรีสะเกษ, ปรินิพนธ์ ศศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม, 191 หน้า  
สุรศักดิ์ ศรี

2531 วัฒนธรรมการทำนาของชาวอีสาน ศึกษากรณีบ้านดอนตู ต.ห้วยดง อ.นาตู จ.มหาสารคาม, ปรินิพนธ์ ศศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม, 195 หน้า

Tai Neua

Taillard, Christian

1972 L'irrigation dans le Nord du Laos: l'exemple du bassin de la Nam Song a Vang Vieng, in *Etudes de geographie tropicale offertes a Pierre Gourou*: Mouton, pp. 241-56

Tai Khao

Maspero, Henri

1950 La societe et la religion des Chinois anciens et celles des Tai medernes, in Henri Maspero, *Melanges postumes sur les religions et l'histoire de la Chine*. Paris: Publication du Musee Guimet, Bibliotheque de diffusion 57, pp. 167-77

## ข้อมูลจาก Ethnologue Catalog ของ SIL Website <http://www.sil.org>

### 1-ไท-ตะวันตกเฉียงใต้-ไทย-Thai

THAI (CENTRAL TAI, STANDARD THAI, THAIKLANG, SIAMESE) 20,000,000 to 25,000,000 in Thailand (1990 A. Diller), including 400,000 Khorat (1984), 4,704,000 mother-tongue Thai speakers who are ethnic Chinese, or 80% of the Chinese (1984); 14,416 in USA (1970 census); 3,000 in United Arab Emirates (1986); 30,000 in Singapore (1993); 21,000,000 or more in all countries. Central Thailand, centered in Bangkok. Khorat dialect in Ratchasima. Tai, Southwestern, East Central, Chiang Saeng. Dialect: KHORAT THAI (KORAT). Official language of the country and medium of education and most mass communication. Thai script. People sometimes called Siamese. National language. Typology: SVO. Buddhist, Christian. Braille code available. Bible 1883-1990. NT 1843-1977. Bible portions 1834-1967.

### 2-ลาว-Lao

LAO (LAOTIAN TAI, LAOTIAN, PHOU LAO, EASTERN THAI, LUM LAO, LAO WIANG, LAO KAO, RONG KONG, TAI LAO, LAO-TAI, L?O, LAO-LUM, LAO-NOI) 3,000,000 in Laos (1991 UBS); 171,577 in USA (1990 census); 17,000 Lao (1993); 3,188,000 in all countries. 4,000,000 in Laos including second language users (1991 WA). Mekong River Valley from Luang Prabang south to the Cambodian border. The Lao Kao went to Thailand and are in Nan, Loei, Saraburi, and elsewhere; the Lao-Khrang are in the Nakhonsawan and Nakhon Pathom area. Also in Cambodia and Canada. May also be in Viet Nam. Tai, Southwestern, East Central, Lao-Phutai. Dialects: LUANG PRABANG, VIENTIANE (WIANG JAN), SAVANNAKHET (SUWANNAKHET), PAKSE, LAO-KAO, LAO-KHRANG. 100% monolingual. Dialect continuum with Northeastern Tai of Thailand. 50% to 75% literate. National language. Typology: SOV. Buddhist, traditional religion. Bible 1932, in press (1996). NT 1926-1973. Bible portions 1906-1967.

### 3-ญ้อ-Nyo

NYAW (YO, NYO) 50,000 (1990 A. Diller ANU). Sakorn Nakorn, Ta Bo', Nong Khai; Tha Uthen, Nakorn Panom. Also in Laos. Tai, Southwestern, East Central. Closely related to Isan (Northeastern Thai) and Luang Prabang Lao. Speakers use Isan as second language. Maw may be an alternate name. Buddhist. Work in progress

### 4-โย้ย-Yooi

### 5-กะเลิง-Kaloeng

TAI, NORTHEASTERN (ISAN, ISAAN, ISSAN) 15,000,000 (1983 SIL) to 23,000,000 including Lao; at least 1,000,000 in Bangkok; Kalerng has a few thousand speakers (1990 A. Diller ANU).

Northeastern; 17 provinces. Kalerng is in Sakon Nakhon and Nakhon Phanom. Tai, Southwestern, East Central, Lao-Phutai. Dialects: NORTH ISAN, CENTRAL ISAN (KALERNG, KALEUNG), SOUTHERN ISAN. KORAT. Written in Thai script. The people are called Isan. 88% use Isan in the home, 1% use Central Thai, 11% use both. The Korat dialect is quite different, and may be a separate language. Typology: SVO. Buddhist. Bible 1932. Work in progress.

#### 6---ไท-Phu Tai

PHU THAI (PUTAI, PHUTAI, PUTHAY) 128,000 in Laos (1993 Johnstone); 156,000 in Thailand (1993); 150,000 in Viet Nam (1993); 300,000 in all countries (1990 A. Diller ANU) to 434,000 total (1993 Johnstone). Also in Viet Nam, and Los Angeles, California, USA. Possibly in China. Tai, Southwestern, East Central, Lao-Phutai. Various dialects. Close to Tai Dam and Tai Don. Agriculturalists.

#### 7---พวน-Phuan

PHUAN (LAO PHUAN, PHU UN) 96,000 in Laos (1993 Johnstone). Also in Thailand. Tai, Southwestern, East Central, Chiang Saeng. Closest to Northern Tai, Song, and Tai Dam; close to Lao. The name is also used for Lao speakers in Thailand. Survey needed.

PHUAN (LAO PHUAN, PHU UN) 75,000 in all countries (1981 Wurm and Hattori). Uthai Thani, Pichit, Petchabun, Lopburi, Singburi, Suphanburi, Saraburi, Nakorn Nayok, Phrachinburi, Udon, Loei, and one village south of Bangkok. Also in Laos. Tai, Southwestern, East Central, Chiang Saeng. They were relocated to Thailand from 1827 to 1890. Vigorous language use and sense of identity. There is an annual Phuan celebration in Bangkok. A socially prominent group. Closely related to Northern Tai, Tai Dam, Song, Lao. The name is also used for Lao speakers in Thailand. Buddhist. Survey needed.

#### 8---ไทขาว-White Tai

TAI D?N (TAI D?N, TAI BLANC, TH?I TR?NG, TAI LAI, TAI KAO, T?Y KHAO, WHITE TAI) 190,000 in Viet Nam (1984 official figure); 10,000 in China (1995); 400,000 in all countries (1990 A. Diller ANU). North Viet Nam along the Red and Black rivers and in Laos. Some are settled in southern Viet Nam, mainly in Tung Nghia (Tuyen Duc). Also in Jinping County, Yunnan, China and a few in USA. More in France than in USA. Tai, Southwestern, East Central, Chiang Saeng. Not intelligible with Tai Dam. Those who have had prolonged contact with Tai Dam have become bilingual in it. Many have not had that contact. Lao has influenced the speech of some Tai D?n speakers. They have a distinctive writing system and different customs from the Tai Dam. Tai D?n have strong ethnic pride. Part of the Thai official nationality in Viet Nam. Traditional religion, Buddhism. Bible portions 1969.

#### 9---ไทดำ-Black Tai

TAI DAM (TAI NOIR, TH?I DEN, T?Y-DAM, BLACK TAI, TAI DO) 500,000 or more in Viet Nam (1990 A. Diller); 20,000 in Thailand (1991 J. Matisoff); 3,000 in USA; 1,000 to 1,500 in France; 10,000 in China (1995); 534,000 or more in all countries. Northern Viet Nam along the Red and Black rivers. Some moved south and are settled in Tung Nghia (Tuyenduc), Tho Thanh (Darlac), Pleiku, and elsewhere. Also in Laos; Jinping County, Yunnan, China; Sydney, Australia. Tai, Southwestern, East Central, Chiang Saeng. Dialect: T?Y MU'?I (TAI MUEAI, MEUAY). It is part of the Thai official nationality in Viet Nam (760,000 in 1984; official figure), which also includes Tai Kao and Tai Daeng. Officially included under Dai in China. Close to Song. Related to Tay Tac of northern Viet Nam. 50% to 75% literate. Traditional religion. Bible portions 1982-1993. Work in progress.

#### 10---ไทแดง-Red Tai

TAI DAENG (RED THAI, THAI DO, THAI DANG, TAI DENG, DAENG) 25,000 in Laos (CMA 1991); 100,000 in Viet Nam (1990); 125,000 in all countries. Northeastern Laos, near the Viet Nam border. Also in USA. Tai, Southwestern, East Central, Chiang Saeng. Part of the official Thai ethnic community in Viet Nam. Survey needed.

TAI DAENG (RED TAI, TAI ROUGE, THAI DO, THAI DANG, TAI DENG, DAENG, T?Y-M?C-CH?U, M?C-CH?U) 100,000 in Viet Nam (1990 A. Diller); 25,000 in Laos (1991 CMA); 125,000 in all countries. North central Viet Nam in the area of Thanh Hoa Province, south of Sam Nuea. A few in southern Viet Nam; Chiang Rai, Thailand; and USA. Tai, Southwestern, East Central, Chiang Saeng. Part of the Thai official nationality in Viet Nam. Speakers in Viet Nam tend to identify with Tai Dam, and deny they are 'Red Tai'. Survey needed.

#### 11---ไทเผิง-Tai Phoeng

#### 12---ไทมัย-Tai Moei

#### 13---ไทยวน-Tai Yuan

#### 14---ไทเขิน-Tai Khoen

KH?N (HKUN, KHUN SHAN, KHYN, GON SHAN, TAI KHUN, KHUEN, TAI-KHUEN) 100,000 or more in all countries (1990 A. Diller ANU). Main Kentung Valley in the center of Shan State. Possibly not in Thailand. Tai, Southwestern, East Central, Northwest. Closely related to L? and Northern Tai or southern Shan. Their script is close to that of the Lanna, and the spoken dialects are considered close by their speakers. Different from Khoun (Khuen), a Mon-Khmer language of Laos. Buddhist. Bible portions 1938. Survey needed.

15---ไทหลวง/ไทใหญ่-Tai Luang/Tai Yai

16---ไทเหินือ-Tai Nuea

TAI N?A (DAI NUEA, TAI NEUA, TAI NUE, TAI N?, DAI NA, DEHONG DAI, DEHONG, TAI DEHONG, TAI LE, TAI-LE, TAI-LOE, DAI KONG, TAI-KONG, KONG, TAI MAO, CHINESE SHAN, CHINESE TAI, YUNANNESE SHAN, YUNNAN SHANT'OU) 250,000 in China (1990 J-O Svantesson) out of 1,025,128 in the official nationality (1990 census); 72,400 in Myanmar (1983); 120,000 in Laos (1990 A. Diller); 442,400 in all countries. Dehong Prefecture, southwest of Dali near the Lancang (Mekong) River in south central Yunnan. Also possibly in northern Viet Nam. Tai, Southwestern, East Central, Northwest. Dialects: DEHONG, TAI PONG (LA, YOU, YA, KA, TAI KA, SAI), YONGREN. Northern Shan-like varieties referred to collectively as 'Tai N?a'. Officially included under Dai in China; called 'Dehong Dai'. The Laos dialect is different. Language taught at Kunming Institute. 65% lexical similarity with Northern Zhuang, 29% with Laqua, 27% with Buyang and Lati, 22% with Gelo. They have their own script and traditions. Typology: SVO; modifiers follow heads. Agriculturalists: paddy rice, sugar, Pu'er tea, bananas, coconuts, papayas, rubber. Hinayana Buddhist, polytheist. Bible portions 1931-1948. Survey needed.

17---ไทเหั่ว-Tai Heu

18---ไทจ้ง-Tai Jang

19---ไทเอวลาฮ-Tai Eulai

20---ไทจุง-Tai Jung

21---ไทยา-Tai Ya

TAI YA (TAI-CUNG, TAI-CHUNG, TAI CUNG, CUNG, DAIYA, YA) 34,000 or more (1982). Central Yunnan Province, Xinping Yi-Dai Autonomous County, Mosha District. Tai, Southwestern. Probably not intelligible with other varieties of Dai. Closely related to Tai N?a. Called 'Daiya' in China. Grammar. Dictionary. Typology: SVO; 6 tone categories in unchecked syllables, 2 (split into 4 according to vowel length) in checked syllables; nasal and stop finals. Survey needed.

22---ไทปาย-Tai Payi

23---ไทลื้อ-Tai Lue

L? (TAI LU, LUE, LY, LU, DAI LE, XISHUANGBANNA DAI, SIPSONGPANNA DAI, PAI-I, PAI'I', SHUI-PAI-I) 250,000 in China (1990 J-O Svantesson) to possibly 770,000 or 75% of the Dai (1990 A. Diller); 200,000 in Myanmar (1981); 78,000 in Thailand (1993); 20,000 in Laos (1993); 3,000 in Viet Nam (1959); 551,000 to 1,070,000 in all countries. South Yunnan, Jinghong (Chiang Hung, Chien Rung), Xishuangbanna Dai Autonomous Prefecture, west of the Lixianjiang (Black) River. Tai, Southwestern, East Central, Northwest. Mu'ang Yong and dialects in the Lanna area may converge phonologically

with Lanna (Diller 1990). Officially included under Dai nationality in China. Old L? script is used. An official nationality in Viet Nam. Distinct from Tai N?a, having their own script and traditions. Dictionary. Typology: SVO; modifiers follow heads. Traditional religion, Buddhist. NT 1933, out of print. Bible portions 1921-1932. Work in progress.

24---ไทอาหม-Tai Ahom

AHOM (TAI AHOM) Assam. Tai, Southwestern, East Central, Northwest. Former language of the Tai-Ahom Kingdom. No longer spoken in daily life, but used in religious chants and literary materials. Possibly 8,000,000 Assamese speakers claim to be of Ahom descent (A. Diller 1990). Extinct.

25---ไทฟ่าเก-Tai Phake

PHAKE (PHAKIAL, PHAKEY, FAAKE) Several thousand (A. Diller ANU 1990). Assam, villages along the Dihing River. Tai, Southwestern, East Central, Northwest. Similar to Shan of Myanmar. Survey needed.

26---ไทคำตี้-Tai Khamti

KHAMTI (KHAM-TAI, HKAMTI, KHAMPTI, KHAMTI SHAN, KHANTIS, TAI KAM TI) 70,000 in all countries (1990 A. Diller ANU). Assam; Lakimpur, Arunachal Pradesh, Siang. Also in northwestern Myanmar and possibly China. Tai, Southwestern, East Central, Northwest. Dialects: ASSAM KHAMTI, NORTH BURMA KHAMTI, SINKALING HKAMTI. Related languages in Assam: Phakaes, Aiton, Khamjang, Turung.

KHAMTI (HKAMTI, KHAMPTI, KHAMTI SHAN, KHAMPTI SHAN, KHANDI SHAN, KAM TI, TAI KAM TI, TAI-KHAMTI) 70,000 in all countries (1990 A. Diller ANU). Northwestern Myanmar. Also in Assam and possibly China. Tai, Southwestern, East Central, Northwest. Dialects: ASSAM KHAMTI, NORTH BURMA KHAMTI, SINKALING HKAMTI. Related to Shan but distinct. Some similarities to northern Shan. Written with a distinctive script called Lik-Tai. They also speak Burmese and Jingpo. Typology: SOV, postpositional case-marking particle. Buddhist.

27---ไทคำยาง-Tai kamyang

KHAMYANG , Assam, Rowai Mukh village. Tai, Southwestern, East Central, Northwest. Similar to Phake of Assam and Shan of Myanmar. Several thousand Assamese speakers may still use the name for their ethnic group. Nearly extinct.

28---ไทอ้ายตน-Tai Ai Ton

AITON (AITONIA) Several thousand speakers and semi-speakers (1990 A. Diller). Assam. Tai, Southwestern, East Central, Northwest. Related to Shan of Myanmar. Survey needed.

29---ไทรง-Tai Rong, Turung

TURUNG, Assam. Tai, Unclassified. May be extinct. Nearly extinct.

30---ไทคัง-Tai Khang

KANG 34,065 in China (1993). Southwest Yunnan. Also in Laos. Tai, Unclassified. Officially under the Dai nationality. Related ethnic groups, dialects, or languages in the area: Chang Teo Fah, Kentse, Mengka (Mengkah). Survey needed.

31---ไทกวน-Tai Kuan

KUAN Khammouan Province. Tai, Unclassified. Some classification problems, possibly because of migration. Survey needed.

32---ไทปา-Tai Pao

TAI PAO, Khammouan Province. Tai, Unclassified. Classification problems, possibly due to migration. Survey needed.

33---ไทเหียง-Tai Yueang

34---ไทกะเลิบ-Tai Kaloep

35---ไทมว-Tai Mao

SHAN (SHA, TAI SHAN, SAM, THAI YAI, TAI YAI, GREAT THAI, TAI LUANG, "NGIO", "NGIOW", "NGIAW", "NGIAO", "NGEO") 2,920,000 in Myanmar (1993 Johnstone), 6% of the population (1986); 56,000 in Thailand (1993); 3,000,000 in all countries (1995 WA). 350,000 Tai Mao (1990 A. Diller ANU). Shan States, southeast Myanmar. Kokant Shan is in the Kokant area in northern Wa State in the Shan States. Tai Mao is on the Burma-Yunnan border, centered at Mu'ang Mao Long or Namkham, Myanmar. Also in 1 village in China. Tai, Southwestern, East Central, Northwest. Dialects: KOKANT SHAN, TAI MAO (MAO, MAW, MAU, TAI LONG, NORTHERN SHAN). A large, civilized group. Burmese Shan is spoken with regional dialect differences, but dialects are close linguistically. Tai-Khae (Khe) may be a dialect. The Tai Mao have their own script, and southern Shan is traditionally written with a Burmese-like script which does not distinguish tone or some vowels. Plains. Paddy rice, artisans (gold, silver, blacksmiths), shopkeepers. Buddhist. Bible 1892. NT 1882-1994. Bible portions 1871-1994

35A----Shan

35B--กลาง-้วงใต้-Southern Zhuang

ZHUANG, SOUTHERN 4,000,000 speakers (1990 J-O Svantesson) out of 15,489,630 in the Zhuang nationality (1990 census), including Yongnan 1,400,000, Zuojiang 1,400,000, De-Jing 980,000, Yan-Guang (not available, Wen-Ma 100,000. Southwest Guangxi and southern Wenshan Zhuang-Miao Autonomous Prefecture of southeastern Yunnan Province. Yongnan is south of the Yongjiang River from Yongning in the east to Long'an in the west; Zuojiang is in southwestern Guangxi around Tiandeng, Daxin, Chongzuo, Longzhou, Pingxiang, and Ningming, down to the Viet Nam border; De-Jing is in southwestern Guangxi around Debao, Jingxi, and Napo, down to the Yunnan and Viet Nam borders; Wen-Ma is in southeastern Yunnan Province south of Wenshan and Malipo, but excluding an area west of Maguan; Yan-Guang is in southeastern Yunnan Province north of Wenshan and Malipo, including Yanshan and north to Guangnan, and west of Maguan along the Viet Nam border. Tai, Central. Dialects: YONGNAN (YUNGNAN), ZUOJIANG (TSOCHIANG), DE-JING (TECHING), YAN-GUANG (YENKUANG), WEN-MA. Dialects share about 70% lexical similarity, about 65% with Northern Zhuang. Dialect chain into Vietnam. The varieties between the Youjiang River and the Vietnam border (particularly Zuojiang and De-Jing) refer to their language as 'Tho', share many regional characteristics, and are intelligible with the Tay ("Tho") of Vietnam. The Yan-Guang and De-Jing varieties are intelligible with Nung (and Tay) of Vietnam, and refer to their language as 'Nong'. Man Cao Lan may be close to the Yan-Guang dialect (if found in China--that name is not used) of Viet Nam. Typology: Similar to Northern Zhuang, but has aspirated stop series.

36---ตู-Thu

37---ไท-Tho

T?Y ("TH?", THU LAO, T'O, TAI THO, NGAN, PHEN, PA DI) 1,000,000 in Viet Nam (1992 J.A. Edmondson). Cao B?ng, Lang Son, H? Giang, Tuy?n Quang, B?c Th?i, Ho?ng Lien Son, Quang Ninh, H? Bac, and Lam D?ng provinces, central and northeastern Viet Nam near the China border. Some moved south and settled in Tung Nghia and Song Mao. Also possibly in Laos, quite a few in USA, many in France. Tai, Central. Dialects: CENTRAL T?Y, EASTERN T?Y, SOUTHERN T?Y, NORTHERN T?Y. "Tho" is a derogatory name. An official nationality in Viet Nam. High degree of bilingualism and acculturation in Vietnamese. Dialect continuum to Southern Zhuang in China. Closely related to Nung. Dictionaries. 50% to 75% literate. Bible portions 1938-1963.

38---หมี่ไต/มะตะ-Mi Tai/Mata

39---หน่ง-Nong

NUNG (NONG, BU-NONG, HIGHLAND NUNG, TAI NUNG, TAY, T?Y N?NG) 700,000 in Viet Nam (1992 J.A. Edmondson); a few in Laos. Cao Bang, Lang Son, Bac Th?i, H? Tuyen, H? Bac, Ho?ng

Lien Son, Quang Ninh, Thanh ph? H? Ch? Minh, Lam Dong provinces. They have mixed with Chinese Nung. In USA (California, Delaware, Iowa, Massachusetts, Pennsylvania), Canada, and Australia. Tai, Central. Dialects: XU?NG, GIANG, N?NG AN, N?NG PHAN SL?NH (N?NG FAN SLIHNG), N?NG CH?O, N?NG L?I, N?NG Q?Y RIN (GUIREN), KHEN L?I, N?NG INH. Closely related to T?y and Southern Zhuang (Ningming, Longzhou varieties). Different from Chinese Nung (Cantonese) and Tibeto-Burman Nung (Nu). An official nationality in Viet Nam. Dialect continuum with Southern Zhuang in China. They have preserved their language and culture more than the T?y. Dictionary. 50% to 75% literate. Bible portions 1971-1975. Work in progress.

40---นุง-Nung

41---ไทโล-Tao Lo

42---ไทลา/ไทหม่อน-Tai La/Tai Mawn

43---ไตน้-Tai Nam

44---ผู้ไต-Phu Tai

45---ผู้มิน-Phu Min

46---เกาลัน-Caolan

MAN CAO LAN (CAO LAN, CAOLAN, SAN CHAY, SAN CHI, MAN CAO-LAN, S?N-CHI, M?N, CAO LAN-S?N CHI) 77,000 in Viet Nam (1986); 100,000 in all countries (1981 Wurm and Hattori). Bac Th?i, Quang Ninh, H? Bac, Cao Bang, Lang Son, and H? Tuyen provinces, northern Viet Nam-China border. Tai, Central. The official San Chay nationality in Viet Nam. Speakers are said to have come from China in the 19th century. Related to Tu D?. May be close to some varieties of Southern Zhuang in China.

47--เหนือ-จ้วงเหนือ-Northern Zhuang

48---ผู้ย้-Pu Yai

BOUYEI (BUYI, BUI, BO-I, BUYEI, BUYUI, PUYI, PUI, PU-I, PU-JUI, PUJAI, PUYOI, DIOI, TUJIA, SHUIHU, ZHONGJIA) 2,000,000 speakers or more out of a nationality of 2,545,059 in China (1990 census); 1,300 in Viet Nam (1984). Quinnan is the largest dialect. Guizhou-Yunnan plateau, mainly Buyi-Miao and Miao-Dong autonomous prefectures, Zhenning and Guanling counties, south and southwest Guizhou, and some in Yunnan Province, Luoping County, and Sichuan Province, Ningnan and Huidong counties. Tai, Northern. Dialects: QIANNAN (SOUTHERN GUIZHOU, BOUYEI 1), QIANZHONG (CENTRAL GUIZHOU, BOUYEI 2), QIANXI (WESTERN GUIZHOU, BOUYEI 3). Dialect chain to Northern Zhuang. At times the name 'Buyi' is applied to all, or nearly all Northern Tai groups, including Northern Zhuang in Guangxi; the official division between the Zhuang and Buyi is

determined by provincial borders. Those in Guizhou are the Buyi official nationality in China; officially includes the T'en, Ching, and Ai-cham languages. The name 'Quinnan hua' (Quinnan speech) also refers to a dialect of southwestern Mandarin spoken in Guizhou, and should not be confused with Qiannan Bouyei. It has an official Roman pan-dialectal orthography, based on Qiannan Bouyei spoken in Wangmo County. Written Chinese is in common use. An official nationality in Viet Nam. Dictionaries. Typology: SVO; modifiers flow heads; highly monosyllabic in native vocabulary; 6 tone categories in open syllables and 4 (split of 2 categories according to vowel length) in closed syllables; loans from local Mandarin. Mountain slope. Agriculturalists: oranges; batik dyers, textiles, tung oil, kapok. Polytheist, some Daoist. Work in progress.

BOUYEI (BO-Y, BO-I, BUYI, PU-I, PUYI, PUI, CHANG CH?, TRONG GIA, TU D?, TU D?N) 1,300 in Viet Nam (1984 official figure); 2,000,000 in China (1990). Ho?ng Lien Son and H? Tuyen provinces. Tai, Northern. An official nationality in Viet Nam and China. Close to Nhang. Polytheist, some Daoist. Work in progress.

49---ꠞꠦ-Pu Yi

50---ꠞꠦ-Ph Sha

51---ꠞꠦ-Tai Maen

TAI MAEN (TAI-MAEN, TAY M?N?, TAI MENE, TAI MAN) Khammouan Province. Tai, Northern.

Survey needed.

TAI MAN THANH (T?Y THANH, MAN THANH) Small. Northern Viet Nam. Tai, Unclassified. Part of the Th?i official ethnic community, related to White Thai, Tai Dam, Hang Tong, Pu Thay, and Tho Da Bac. Survey needed.

52---ꠞꠦ/ꠞꠦ-Pu To/Kon To

53---ꠞꠦ-Dioi

YOY (YOI, YOOI, YOOY) (5,000 in Thailand; 1990). Tai, Unclassified. Second language is Lao. May be the same as Tai Yo of Khamouan Province, a Northern Tai language. Survey needed.

YOY (YOI, YOOI, YOOY) 5,000 in Thailand (1990 A. Diller ANU). Sakorn Nakorn. Also in Laos. Tai, Unclassified. Bilingual in Northeastern Thai. Survey needed.

54---ꠞꠦ-Saek

SAEK (SEK, TAI SEK) 25,000 in all countries, with more than half in Laos (1990 A. Diller ANU); 11,000 in Thailand (1993 Johnstone). Central Laos near the Viet Nam border. Tai, Northern. Second language is Lao.

55---ญ้ง-Nhang

NHANG (NHAANG, NYANG, NIANG, YAI, YAY, GIAI, GIANG, GI?Y, DANG, DIOI, PAU THIN, P? N?, PU-NAM, C?I CHU, XA CHUNG CH?, CHUNG CHA, SA) 28,000 in Viet Nam (1986); 100 possibly in France; 5 possibly in USA; 250,000 in all countries (1981 Wurm and Hattori). Ho?ng Lien Son, H? Tuyen, Lai Chau provinces. Also probably in Laos. Tai, Northern. An official nationality in Viet Nam. Close to Bouyei. Included under the Zhuang nationality in China; possibly a dialect or alternate name for Southern Zhuang.

56-ก้า-ตู้ย-ตั้ง-ก้า-Dong/Kam

DONG, NORTHERN (KAM, GAM, TONG, TUNG, TUNG-CHIA) 907,560 speakers out of 2,514,014 in the official nationality (1990 census); 38% of the 2,388,310 Dong speakers. Only 1 speaker of Dong found in Viet Nam (1995 J. Edmondson 1996). Area where southeastern Guizhou (Yuping Autonomous County), western Hunan, and northern Guangxi provinces meet, and Guangxi Zhuang Autonomous Region, 20 contiguous counties. Kam-Sui. Speakers of Northern Dong are more bilingual than are those in Southern Dong. Dong is an official nationality in China. Has an official orthography. Speakers use Mandarin for literature. 'Kam' is their own name, 'Dong' is the Chinese name. Reported to be close to Mulam. 80% lexical similarity within Northern Dong, 71% between Northern Dong and Southern Dong. 49% lexical similarity with Northern Zhuang, 46% with Laka, 29% with Laqua, 28% with Buyang, 26% with Hlai, 24% with Gelo, 22% with Lati, 6% with Hmong, 4% with Mien. Traditional way of life is relatively undisturbed. Typology: 9 tones. Agriculturalists: rice, tung oil, tea oil; forestry. Polytheist. Survey needed.

DONG, SOUTHERN (KAM, GAM, TONG, TUNG, TUNG-CHIA) 1,480,750 speakers out of 2,514,014 in the official nationality (1990 census); 62% of the 2,388,310 speakers speak Southern Dong. Area where southeastern Guizhou (Yuping Autonomous County), western Hunan, and northern Guangxi provinces meet, and Guangxi Zhuang Autonomous Region, 20 contiguous counties. Kam-Sui. Speakers of Northern Dong are more bilingual than those of Southern Dong. An official nationality in China. Has an official orthography. Speakers use Mandarin for literature. 'Kam' is their own name, Dong is the Chinese name. Reported to be close to Mulam. 93% lexical similarity within Southern Dong, 71% between Northern Dong and Southern Dong. 49% lexical similarity with Northern Zhuang, 46% with Laka, 29% with Laqua, 28% with Buyang, 26% with Hlai, 24% with Gelo, 22% with Lati, 6% with Hmong, 4% with Mien. Traditional way of life is relatively undisturbed. Dictionaries. Typology: 9 tones. Agriculturalists: rice, tung oil, tea oil; forestry. Polytheist. Work in progress.

57---มู่หล่าว/มู่หล่า-Mulao/Mulam

MULAM (MULAO, MOLAO, MULOU, MULIAO, MULAO MIAO, ABO, AYO) 159,328 (1990 census). Luo Cheng Mulam Autonomous County (90% in Dongmen and Siba communes), and adjacent counties in north central Guizhou Province; also in Majiang and Kaili City in Guizhou Province. Kam-Sui. An official nationality. Most Mulam people use Mulam extensively. They live close to the Han, Zhuang, Dong, Hmong, and Mien, and many use Chinese or Northern Zhuang as second language. Many Han Chinese and Zhuang are bilingual in Mulao. Written Chinese in common use. Close to Kam. 65% lexical similarity with Dong (probably Southern Dong); 53% with Zhuang (probably Northern Zhuang). The people call themselves 'Mulam'. Some around Luo Cheng call themselves 'Kyam'. Typology: SVO; reduplication; aspirated, palatalized, labialized, voiceless nasal, lateral onsets; nasal and stop finals; 6 tone categories in unchecked syllables, 2 in checked (split into 4 according to vowel length); many Chinese loans. Agriculturalists. Some Buddhist.

#### 58---เมฆาหนาน-Maonan

MAONAN (AI NAN) 37,000 speakers out of an ethnic group of 71,968 (1990 census). Xianan area of Huanjiang Maonan Autonomous County in north central Guangxi Zhuang Autonomous Region. A few in nearly Hechi, Yishan, Nandan, and Du'an counties. Kam-Sui. An official nationality. Chinese script used. Spoken Chinese and Zhuang and written Chinese in use. Close to Sui. Classified as Kam-Sui or Kadai. Typology: SVO; numbers and adjectives follow nouns; reduplication; glottalized pre-nasalized, palatalized and labialized onsets; nasal and stop finals; 6 tone categories in unchecked syllables, 2 in checked (split into 4 according to vowel length); many Chinese loans. Agriculturalists. Daoist, Christian.

#### 59---ฮำหมัก-Ai Mak

MAK (MO, MOHUA, MO-HUA, CHING, MOJIAHUA, MOCHIAHUA) 10,000 or more (1982 census). Yangfeng, Fangcun, Jialiang, and Di'e villages in northwestern Libo County in Guizhou Province, and some in neighboring Dushan County, Guizhou. Kam-Sui. Dialects: MAK, CHI, CHING (CHAM), HWA, LYO. Officially included under the Bouyei nationality. Close to Sui. Dialect differences are minor. People speak local Chinese or Bouyei as second language. Similar to Ai-Cham. Survey needed.

#### 60---ฮำจาม-Ai Cham

AI-CHAM (JAMUHUA, JINHUA, ATSAM) 2,300 speakers (1986). 13 villages in Di'e and Boyao townships in Libo County of the Qiannan Buyi-Miao Autonomous Prefecture in southern Guizhou Province. Kam-Sui. Dialects: DI'E, BOYAO. A separate language officially included under the Bouyei nationality. The two dialects listed have phonological differences, but are largely intelligible to each other's speakers. Similar to Mak. Typology: SVO, 6 tones. Survey needed.

61---ꠞꠞꠞ-Shui

SUI (SHUI, AI SUI, SUI LI, SUIPO) 345,993 in China (1990 census); 55 in Viet Nam (1979 J. Edmondson 1996). Districts of Sandu and Libo in Guizhou and District of Nandan in Guangxi, dispersed in Guangxi and northeastern Yunnan. Kam-Sui. Dialects: SANDONG (SAN TUNG), YANG'AN, PANDONG. An official nationality. Written Chinese is in use. Dialect differences are minor. That spoken in Yunnan is reported to be more different. Bilingualism is low in the main areas. Agriculturalists. Polytheist.

62---ꠞꠞꠞ-Ngao Foen

63---ꠞꠞꠞ-Then

T'EN (THEN, YANGHUANG) 20,000 (1982 census). A few villages in Huishui, just south of Guiyang, and Pingtang and Dushan counties, Guizhou. Kam-Sui. Officially under the Buyi nationality. Close to Sui. People speak local Chinese or Buyi as second language. Survey needed.

64-ꠞꠞꠞ-ꠞꠞꠞ-Laha

LAHA (X? KHAO, KHL? PHLAO, KL? DONG, KHL? DON, KHL? DUNG, KHL? LIK, LA HA UNG, LA HA, X? CHIEN, X? LAY) 2,000 (1994 Ho?ng Luong in Edmondson 1994). Northwestern, Ha Tuyen, Son La, and Lao Cay provinces, along the Red and Black rivers. Kadai, Li-Laqua. Those under 50 seldom speak Laha. They speak Th?i and dress like the Tai Dam. An official nationality. They live together with the Th?i and Kh#ang. Agriculturalists: wet and dry rice. Survey needed.

65---ꠞꠞꠞꠞꠞꠞꠞ-Laqua/Bu Biao

LAQUA (KA BEO, KA BAO, KA BIAO, PUBIAO, PUPEO, PU P?O, PEN TI LOLO, BENDI LOLO) 382 in Viet Nam (1994 Ho?ng Luong in Edmondson 1994); 307 in China (1990 Zhang Junru); 689 in all countries. H? Tuyen Province, Viet Nam-Yunnan-Kwangsi border, upper Clear River valley, Dunshi, Pugao, Pula, Pubang, Manong; Ph? L? and Sung Chang villages, D?ng Van District, and Y?n Minh and M?o Vac districts, H? Giang Province. Kadai, Li-Laqua. They call themselves 'Ka Beo' or 'Qa Beo'. An official ethnic community in Viet Nam. Sororate. Traditional religion.

66---ꠞꠞꠞꠞꠞ-Bu Yang

BUYANG 2,000 to 3,000 (1990 Liang Min), including 200 at Ecun, 180 at Lagan, 200 at Maguan, 300 at Langjia, 50 at Nongna, 20 at Damen; 20 30 to 40 in Jinglong Township; and at a settlement in Guangnan County Diyu; and a village near Yiliang. Yunnan Province, Wenshan Zhuang-Miao Autonomous District, Guangnan County, one location, and Funing County, Gula Township. Kadai, Bu-Rong. A number of dialects. Some similarities grammatically with Kam-Sui. Officially part of the Zhuang nationality. Buyang is used among themselves. Most speakers can use Southwest Mandarin

except for children and the elderly. Those from 15 to 50 can speak the local kind of Zhuang. About half can speak Yerong. 38% lexical similarity with Pubiao, 34% with Lati, 32% with Northern Zhuang, 31% with Gelo, 28% with Dong, 24% with Laka, 23% with Hlai, 10% with Hmong, 6% with Mien. Typology: SVO; adjectives follow nouns; 6 tones (combining categories in checked and unchecked syllables). Survey needed.

#### 67--ꯀꯪꯂꯩꯄ-Gelao

GELAO (GELO, KELAO, KELEO, KEH-LAO, KLAU, KLO, ILAO, KHI, CHILAO, LAO) 6,400 speakers out of an ethnic group of 437,997 in China (1990 census), including 3,000 Qau, 1,500 A'ou, 1,700 Hagei, 1,200 Duoluo; 6,700 in Viet Nam (1984); 13,100 in all countries. Daozhen and Wuchuan counties, Anshun and Bijie prefectures of southwest Guizhou province, southern Yunnan (Zhuang-Miao Autonomous District at Maguan, Malipo, and nearby counties), Guangxi (Longlin Pan-Nationalities Autonomous County), and Hunan. The White Gelo are on the China-Viet Nam border at Tiechang and Yangwan townships, Wenshan Zhuang-Miao Autonomous District, Malipo County, Yunnan Province. They live dispersed among the Han, Miao, Bouyei, Zhuang, and Yi nationalities. Kadai, Lati-Kelao. Dialects: QAU (GAO), A'OU, HAGEI (HAKEI), DUOLUO. Phonologically close to Hmong, grammatically to Northern Zhuang and Bouyei. Anshun Gelo (Guizhou Anshun) and Sanchong Gelo (Guangxi Longlin) have 54% lexical similarity, and should be considered separate languages. 45% lexical similarity with Southern Zhuang and Dai, 40% with Dong, 36% with Lati, 32% with Laqua, 29% with Buyang, 24% with Northern Zhuang, 24% with Dong, 22% with Laka, 27% to 40% with Hlai, 10% to 15% with Hmong, 5% to 15% with Mien. The White Gelo retain their language. The Flowery Gelo have shifted to Chinese. An official nationality in China and Viet Nam. Called 'Gelao' in China. Typology: SVO; adjectives follow noun head; negative follows predicate but other adverbials precede predicate; 6 tones; only final consonants are alveolar and velar nasals; nasal-stop and some obstruent-lateral onset clusters. Agriculturalists. Polytheistic. Bible portions 1937. GELAO (CO LAO, KELAO, KELEO, KEH-LAO, GELO, CHILAO, LAO, ILAO, QU?C LAO, C?C LAO, THU, THIL) 6,700 in Viet Nam (1984 official figure); 6,400 speakers in China from an ethnic population of 437,997 (1990 census); 13,100 in all countries. North, Ha Tuyen Province. Kadai, Lati-Kelao. Dialects: WHITE GELAO (T? DU, SOUTHWESTERN GELAO), RED GELAO (VOA D?), GREEN GELAO (HO KI, NORTH CENTRAL GELAO), CAPE DRAPING GELAO (KLAU, QAU, CENTRAL GELAO), MOUNTAIN GELAO (PUYUI, WESTERN GELAO). An official nationality in Viet Nam and China. The Red Gelao are shifting to Mandarin. The three dialect groups of Viet Nam are distinguished by the color of their dress. Sororate. Agriculturalists: rice. Polytheistic. Bible portions 1937.

#### 68--ꯀꯪꯂꯩꯄ-Lachi

LATI (AKHU, P'U LA, PULA, PHULA, FULA, FOULA, TAI LATI, LACH?, LAJI, LIPULIO, LA QUA, Y P?, Y P?NG, C? TE, CU-T?) 7,863 in Viet Nam (1990 census), including 3,990 women, in 1,450 households (1990 Liang Min), including Black Lachi 2,500 in 550 households, Long-Haired Lachi 4,500 in 900 households; 1,153 speakers in China in 306 households (1990 Liang Min); 9,016 in all countries. H? Tuyen Province, mostly west of H? Giang in the upper Clear River valley (Riviere Claire) on the China border: Black Lachi at Manyou, Long-Haired Lachi at Manpeng. Kadai, Lati-Kelao. Dialects: LIPUTI? (BLACK LACHI), LIPUPI (LONG-HAIRED LACHI), LIPUTE (BAG LACHI), LIPUTCIO (HAN LACHI), LIPUKE (RED LACHI), LIPULIONGTCO (FLOWERY LACHI). The first two dialects listed are in Viet Nam, the others in China. 'Red', 'Flowery', etc., refer to clothing color or other features of physical appearance. Long-Haired Lachi of Viet Nam have 80% lexical similarity with Flowery Lachi of China. White Lachi of Viet Nam has 30% to 40% lexical similarity with the others, and should be considered a separate language. Those in Viet Nam retain their language. Related to Gelo. Agriculturalists: wet rice; livestock. Traditional religion.

LATI, WHITE (WHITE LACHI, LIPUP?) 1,602 in 300 households (1990 Liang Min). H? Tuyen Province, northern Viet Nam south of Maguan in China, Manbang and Manmei. Kadai, Lati-Kelao. 30% to 40% lexical similarity with other Lati. They retain their language. Typology: Tonal.

#### 69-ไม่แน่นอน-ลักกญา/ลักเกีย-Lakkja/Lakkia

LAKA (LAKKJA, LAKJA, TAI LAKA, LAKIA, LAKKIA, LAJIA, CHASHAN YAO, TEA MOUNTAIN YAO) 8,500 speakers (1990 J-O Svantesson) to 9,000 (1990 A. Diller ANU). Jinxiu Yao Autonomous County of eastern Guangxi Autonomous Region for the Zhuang people. Kam-Sui. Officially and ethnically Yao (Mien), but the language is Daic (J. O. Svantesson). Phonetically similar to Mien, word order to Bunu. Tentatively classified as Kam-Sui; may be Kadai. Not intelligible with Hmong or Bunu. 45% lexical similarity with Dong, 44% with Northern Zhuang, 24% with Buyang, 23% with Lati and Laqua, 22% with Gelo. Different from Lashi, which is also called Chashan(hua). 'Lajia' is the same name used for the Yayao variety of the Siyi dialect of Cantonese spoken in Heshan County, Guangdong. Typology: SVO; modifiers follow heads; consonant clusters and palatalized and labialized onsets; voiced and voiceless nasal onsets; long-short vowel distinction; 6 basic tone categories in unchecked syllables and 2 in checked with further split in checked syllables according to vowel length. Bible portions 1912-1936.

#### 70-เบ/องเบ-Be/Ong Be

LINGAO (VO LIMKOU, LIMKOW, LINKOW, ONGBE, ONG-BE, B?) 520,000 (1982 census) in the ethnic group, including 350,000 Lincheng, 170,000 Qiongsan; the number of speakers is unclear (1990 A. Diller). North central coast of Hainan, entire Lingao county, parts of Danxian, Chengmai,

and Qiongshan counties, and suburbs of Haikou city. Kadai, Unclassified. Dialects: LINCHENG (LINGAO PROPER-DENGMAI), QIONGSHAN. Most think of themselves as Han (Chinese) nationality. Urban members are bilingual in Hainan dialect of Min Nan Chinese. Classified as in Tai or Kadai family. Grammar. Dictionary. Typology: SVO; linguistically similar to Zhuang and Dai. Lincheng reported to have 7 tone categories, Qiongshan 13. Loans from Cantonese and Hainan variety of Min Nan Chinese. Survey needed.

71---หลี่/ฮไล-Li/Hlai